

Onderwerp

Schriftelijke mededeling over Tarievenhuis OV Oost

Registratienummer

2030969

Datum

15 februari 2017

Auteur

E.J.W. Wesselingh

Afdeling/Bureau

RE

Openbaarheid

Openbaar

Portefeuillehouder

Lodders, J.

Ter kennisname aan PS en
burgerleden*Kern mededeling:*

Samen met de provincies Gelderland en Overijssel denken Gedeputeerde Staten na over een gezamenlijk tariefsysteem voor het OV dat zo goed mogelijk aansluit bij het landelijke tariefsysteem van de NS. Het openbaar vervoer moet hiermee makkelijker bruikbaar worden en daarmee aantrekkelijker voor de reizigers. Het nieuwe stelsel wordt ontwikkeld mede op verzoek van de consumentenorganisaties openbaar vervoer (ROCOV's) en moet geldig zijn in al het regionale openbaar vervoer dat wordt uitgevoerd in de concessies van de provincies Flevoland, Gelderland en Overijssel. Wij verwachten als Gedeputeerde Staten hierover in een van de komende maanden een besluit te nemen, mede op basis van advies van het ROCOV Flevoland dat zal worden gevraagd. Het vaststellen van de ovtarieven en het Tarievenhuis is een bevoegdheid van het college.

Mededeling:

Op dit moment is er in de verschillende regionale openbaar vervoerconcessies in Oost-Nederland (Flevoland, Overijssel, Gelderland) sprake van een grote verscheidenheid aan prijs- en reisrechtcombinaties. Dit is voor de reizigers verwarrend en het belemmert het reizen over de concessiegrenzen. Door de consumentenorganisaties (ROCOV's) in Oost Nederland is daarom gevraagd met een voorstel te komen voor een nieuw Tarievenhuis Oost-Nederland, dat beter aansluit bij de behoeften van de reizigers. Het Tarievenhuis OV-Oost beoogt hieraan invulling te geven met een uniforme tariefstructuur in de drie provincies. Deze nieuwe tariefstructuur moet wat betreft de opbouw aansluiten bij de landelijke tariefstructuur van de Nederlandse Spoorwegen. In de huidige situatie zijn er 108 verschillende prijs/reisrecht combinaties die niet concessiegrensoverschrijdend zijn. In de nieuwe situatie blijven er 33 verschillende tarieven over met gelijke, merendeels concessiegrensoverschrijdende, reisrechten in heel Oost Nederland. Bij de ontwikkeling van het tarievenhuis wordt ernaar gestreefd reizigers te ondersteunen in het vinden van reisproducten waarmee zij kosten kunnen besparen. Het is echter niet te voorkomen dat een gedeelte van de reizigers in de toekomst iets meer gaat betalen voor het ov. Dit betreft met name reizigers die incidenteel het ov gebruiken in de spitsuren.

Voor wat betreft de financiële gevolgen voor de provincies, is gestreefd naar een voor de provincies budgettair neutrale overgang naar het nieuwe Tarievenhuis. Specialistisch onderzoek door bureau Hypercube heeft ten grondslag gelegen aan de wijze waarop hieraan invulling is gegeven. Door de grote verschuiving van producten en tarieven, valt het echter op de voorhand niet uit te sluiten dat er (tijdelijk) meer- of minder opbrengsten voor de provincies ontstaan.

De drie betrokken provincies en de daarin opererende vervoerbedrijven werken intensief samen aan de ontwikkeling van het Tarievenhuis. Tot nu toe zijn de gezamenlijke ROCOV's van de drie provincies in twee rondes geconsulteerd. De ROCOV's hebben met name aandacht gevraagd voor de effecten van het tarievenhuis op de grote, frequent reizende reizigersgroepen, in het bijzonder de scholieren. Het ROCOV Flevoland brengt in maart advies uit, waarna GS besluit.

Bijlagen

Notitie Achtergronden en opzet van het tarievenhuis OV Oost

Ter inzage in de leeskamer

N.v.t.

Achtergrond en opzet van het nieuwe Tarievenhuis OV Oost

1. Achtergrond van het nieuwe Tarievenhuis

Door de consumentenorganisaties in het openbaar vervoer (ROCOV's) wordt al langere tijd geconstateerd dat sinds de decentralisatie van het regionale openbaar vervoer er een onoverzichtelijk palet aan kaartsoorten in het regionale openbaar vervoer is ontstaan. Deze onoverzichtelijkheid schrikt potentiële reizigers af en zorgt voor drempels in het gebruik van het openbaar vervoer. Op landelijk niveau zijn pogingen gedaan om hier verandering in te brengen, maar vanwege het grote aantal betrokken partijen en de diverse belangen is dit niet gelukt.

Binnen Oost-Nederland werken drie decentrale ov-autoriteiten (de provincies Flevoland, Overijssel en Gelderland) intensief samen in OV-Oost. Ook de vier betrokken consumentenorganisaties (ROCOV's) werken met elkaar samen. Op basis van deze regionale samenwerking is een project gestart om te komen tot een nieuw en uniform Tarievenhuis OV Oost in de drie provincies. Op dit moment zijn er in de verschillende regionale openbaar vervoerconcessies in Oost-Nederland 108 verschillende prijs/reisrechtcombinaties. Dit grote aantal is voor de reizigers verwarrend en drempelverhogend en het belemmert het reizen over de concessiegrenzen.

Doel van het nieuwe Tarievenhuis OV Oost is een eenvoudiger, eenduidiger en aantrekkelijker aanbod voor de reizigers.

Randvoorwaarde daarbij is budgettaire neutraliteit voor de betrokken opbrengstverantwoordelijke partijen. Dit is in Flevoland de provincie Flevoland, in west-Overijssel de provincie Overijssel en in de overige gebieden het openbaar vervoerbedrijf.

TARIEVENHUIS

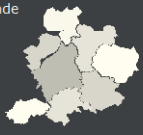
OV OOST 2017

Overheden	Rocov's	Vervoerders
> Prov. Flevoland	> Flevoland	> Arriva
> Prov. Gelderland	> Gelderland	> Connexxion
> Prov. Overijssel	> Overijssel	> Syntus
	> Twente	

Minder tarieven, minder grenzen, meer mogelijkheden

2016

- > 108 verschillende prijs/reisrecht combinaties
- > Niet grensoverschrijdend

2017

- > 33 tarieven
- > Gelijke reisrechten in heel Oost Nederland
- > Grensoverschrijdend

> **Bevorderen van uniformiteit**

> **OV Oost één geheel**

> **Verbeteren toegankelijkheid**

> **Aantrekkelijke mogelijkheden**

Wagenverkoop

Uniforme reisrechten en tarieven voor wagenverkoop

- > Ritkaart
- > Dagkaart
- > Meermanskaart
- > Groepsticket
- > Kidskaart

Aantrekkelijke reisproducten

De keuzes van de reiziger voor gemak, voordeel of zekerheid en het reismoment zijn gebruikt als basis voor de reisproducten

	Gemak	Voordeel	Zekerheid
Dal	> 100% saldo	> Dal voordeel	> Dal vrij
Weekend	> 100% saldo		> Weekend vrij
Altijd	> 100% saldo	> Altijd voordeel	> Altijd vrij

- > **Gemak:** Altijd grensoverschrijdend reizen op saldo
- > **Voordeel:** Aantrekkelijk kortingspercentage van 40% in plaats van 20%
- > **Zekerheid:** Producten met volledig afkoop

2. Doorlopen proces

Om tot het nieuwe Tarievenhuis OV Oost te komen is een project gestart door de provincies Flevoland, Overijssel en Gelderland en de regionale vervoerders Connexxion, Arriva en Syntus. Als eerste stap in het project zijn de uitgangspunten voor het nieuwe Tarievenhuis OV Oost benoemd.

Deze uitgangspunten zijn een Tarievenhuis dat:

- eenvoudig te begrijpen is;
- grensovergangen binnen en buiten Oost-NL kan slechten;
- zekerheid of voordeel biedt voor wie dat wenst;
- bijdraagt aan een spreiding over de dag van de drukke ochtendspits;
- zorgdraagt dat de kostendekkingsgraad niet verslechtert, noch dat de kosten voor de reizigers gemiddeld stijgen;
- waarin geen sprake is van leeftijdsdiscriminatie;
- korting oplevert bij vaker reizen, verder reizen of met meer mensen reizen.

Op basis van deze uitgangspunten is bij de uitwerking zoveel mogelijk aangesloten bij de landelijke tariefstructuur van het nationale spoorvervoer van NS. Dit houdt in dat wordt gewerkt met een onderscheid tussen spits (weekdagen tot 9.00 uur) en dal (na 9.00 uur en in de weekenden) met in de daluren een laagdrempelige mogelijkheid tot het krijgen van 40% korting op de reguliere tarieven.

Het productsjabloon bestaat uit een combinatie van de keuze voor de reiziger in eenvoud, korting (voordeel) of zekerheid, met de keuze voor het reismoment. Dit resulteert in de volgende mogelijkheden voor reizigers met een OV-chipkaart:

Productsjabloon

Producttype	Eenvoudig	Voordeel	Zekerheid
Dal	Saldo reizen	Dal Voordeel	Dal Vrij
Weekend	Saldo reizen	-	Weekend Vrij
Altijd	Saldo reizen	Altijd Voordeel	Altijd Vrij

Op basis van dit sjabloon is het nieuwe Tarievenhuis OV Oost voor de OV-chipkaart ontworpen. Het nieuwe Tarievenhuis is eenvoudig te begrijpen, kent geen problemen bij grensoverschrijdend reizen, levert korting op bij vaker reizen en/of verder reizen en biedt de reizigers de keuze tussen zekerheid of voordeel. Het draag bij aan vermindering van de drukte in de ochtendspits en geeft een impuls aan het reizen in het weekend. Dit sjabloon sluit aan op het productsjabloon van de NS, hetgeen bijdraagt aan de herkenbaarheid voor de reiziger.

Om de financiële effecten van de verschillende mogelijkheden te bepalen is het hierop gespecialiseerde bureau Hypercube ingeschakeld. Hypercube heeft van verschillende varianten voor alle concessies de opbrengsten berekend voor de situatie zoals deze over 5 jaar -dus na ingroei van alle wijzigingen- zal bestaan.

Aan de ROCOV's is gedurende het proces om te komen tot het Tarievenhuis OV Oost twee keer om advies gevraagd. Door de gezamenlijke ROCOV's is aan Rover gevraagd een contra-expertise uit te voeren over de werkzaamheden van Hypercube. Op basis van de eerste reactie van de ROCOV's is het voorstel verder uitgewerkt.

Ons voornemen is het nieuwe Tarievenhuis OV Oost in te voeren met ingang van 1 juli 2017. Voor deze invoering moeten alle partijen (provincies en vervoerders) hun akkoord geven. Tegelijkertijd met de besluitvorming bij de provincie Flevoland zullen ook de provincies Overijssel en Gelderland besluiten.

3. Voorlopige adviezen van de ROCOV's

In twee stappen is aan de ROCOV's advies gevraagd over de geformuleerde plannen. Door de ROCOV's worden een aantal elementen van het voorgestelde Tarievenhuis OV Oost positief beoordeeld.

De ROCOV's ondersteunen het streven naar een Tarievenhuis OV Oost dat inzichtelijk is voor de reiziger. De ROCOV's willen er wel voor waken dat het Tarievenhuis OV Oost wordt ingezet alleen om de kostendekkingsgraad te verhogen. Wij zijn hier volledig mee eens. Invoering van het Tarievenhuis OV Oost is bedoeld om het reizen met het ov aantrekkelijker te maken, de kostendekkingsgraad geldt daarbij als een randvoorwaarde.

Kritisch zijn de ROCOV's ten aanzien van het uitgangspunt van het afschaffen van leeftijdskortingen. Een generieke korting op de ritprijs voor personen in de leeftijd van vier tot en met elf jaar en van 65 jaar en ouder blijft gehandhaafd op basis van het Landelijke Tarievenkader. Daarnaast voorziet het voorstel in kortingen voor doelgroepen Kind en Jeugd op de prijzen van de Vrij-abonnementen. Wij verwachten hiermee goed aan de kritische punten van de ROCOV's tegemoet te zijn gekomen.

De ROCOV's adviseerden negatief over het afschaffen van de sterabonnementen en het hiervoor in de plaats introduceren van Altijd Vrij-abonnementen per concessie. In de definitieve adviesaanvraag aan ROCOV Flevoland zal hiervoor extra aandacht zijn.

De ROCOV's adviseerden verder negatief op de voorgestelde verhogingen van de kilometertarieven die van toepassing zijn voor reizigers die reizen op saldo.

Om de gewenste budgetneutraliteit van het Tarievenhuis OV Oost te realiseren berekende Hypercube dat het km-tarief in de Flevolandse concessie met 21,7 % zou moeten stijgen. Een dermate sterke verhoging is echter ongewenst omdat het tot vraaguitval zou kunnen leiden. Ook zijn de berekeningen van Hypercube gericht op de situatie over 5 jaar, rekening houdend met een fors effect van de keuzehulp die reizigers zal worden geboden en waardoor grote groepen reizigers een goedkoper reisproduct gaan gebruiken. Hierop hoeft op dit moment nog geen voorschot te worden genomen. Er wordt daarom gewerkt aan een voorstel waarin het km-tarief met een lager percentage wordt verhoogd.

Tot slot hebben de ROCOV's een aantal adviezen uitgebracht over de aspecten rond de invoering van het Tarievenhuis Oost en zeven aanvullende punten. Met deze punten zal bij de verdere invulling van het Tarievenhuis OV Oost waar mogelijk rekening worden gehouden.

4. Belangrijkste elementen van het nieuwe Tarievenhuis

In het nieuwe Tarievenhuis worden de volgende nieuwe onderdelen en kaartsoorten geïntroduceerd. In de bijlage van deze notitie staat een uitgebreider overzicht van de nieuwe tarieven weergegeven.

- Kaartjes die je in de bus koopt, kosten in heel Oost hetzelfde. Dit geldt al sinds 1 februari 2017 op basis van het GS-besluit van 29 november 2016.
- Dalkorting Oost. Dit betreft een kortingskaart, die recht geeft op 40% korting in de daluren
- Altijd korting Oost. Dit betreft een kortingskaart, die recht geeft op een korting in de spits van 20% en in de daluren van 40%
- Daluren vrij Oost. Dit betreft een vastrechtkaart voor gratis vervoer in de daluren.
- Weekend vrij Dit is een vastrechtkaart die 40% korting geeft in de daluren en 100% korting in de weekenden vanaf vrijdagavond 18.30 uur.
- Altijd vrij IJsselmond. Dit is een vrij reizen abonnement voor de concessie IJsselmond. Het Altijd vrij IJsselmond geldt ook voor de Stadsdienst Zwolle, waarmee voor de grote reizigersstromen vanuit Flevoland naar Zwolle een aantrekkelijk aanbod ontstaat voor de dagelijkse reizigers. Met Lelystad en Almere vindt nog overleg plaats om deze combinatie ook in die steden toe te passen.
- Dagkaart Oost. Geldig in heel Oost-Nederland Meermanskaart, Groepsticket en Meereiskaartje Kind.
- Reizen op saldo. Dit is voor incidentele reizigers het meest geschikte reisproduct, waarbij men een instaptarief en een tarief per kilometer betaalt.

Keuzehulp

Belangrijk onderdeel van de introductie van het nieuwe Tarievenhuis is een Beslissingsondersteund Systeem (BOS) dat aan de reizigers wordt aangeboden. Op basis van papieren en internet informatie wordt de reiziger geholpen om de voor hem voordeligste kaartsoort te kiezen en aan te schaffen. De verwachting is dat door het BOS veel reizigers kunnen besparen op hun reiskosten doordat men momenteel een te dure kaartsoort gebruikt.

Tot slot is voorzien dat invoering van het nieuwe Tarievenhuis wordt begeleid met een intensieve communicatie-campagne. De nieuwe regionale eenduidigheid van het Tarievenhuis wordt hiermee direct toegepast door voor heel Oost-Nederland een uniforme communicatie-campagne uit te voeren.

5. Afwegingen en effecten

Belangrijkste doel van het nieuwe Tarievenhuis is een eenvoudiger en aantrekkelijker aanbod voor de reizigers. Wij zijn ervan overtuigd dat met de voorgestelde tarieven samen met het Beslissingsondersteunend Systeem (BOS) en de voorziene communicatiecampagne dit doel wordt bereikt. Echter, wij hebben dit effect niet kunnen kwantificeren en vertalen in een te verwachten reizigersgroei. Ook het bureau Hypercube heeft dit effect niet in haar berekeningen meegenomen. Dit betekent enerzijds dat we na invoering van het Tarievenhuis OV Oost goed zullen monitoren of het doel daadwerkelijk bereikt is of dat bijsturing nodig is. Anderzijds betekent dit dat bij een te verwachten positief effect de reizigersopbrengsten positiever zouden kunnen uitvallen dan op dit moment berekend.

Voor de reizigers ontstaan in veel situaties aantrekkelijker en voordeliger reismogelijkheden. Er zullen echter ook groepen reizigers niet profiteren en meer moeten betalen voor hun reizen. Dit geldt met name voor de minder frequente reizigers. Gedeputeerde Staten zullen deze effecten zo goed mogelijk in kaart brengen en de negatieve effecten zo klein mogelijk houden.